

Organisationsutredningens förslag, steg 2

PRO:s framtida organisation

Remissutgåva 2020-03-09

The logo consists of the letters 'PRO' in a bold, blue, sans-serif font. The 'P' and 'R' are connected at the top, and the 'O' is a simple circle. The letters are positioned in the bottom right corner of the page.

Inledning

PRO är Sveriges största pensionärsorganisation. Genom PRO får varje år hundratusentals medlemmar delta i spännande, lärorika och roliga aktiviteter samtidigt som medlemmarna bygger gemenskap och glädje med varandra. Det intressepolitiska arbetet bidrar till att skapa bättre levnadsvillkor för nuvarande och framtida pensionärer. Kort sagt, PRO är en organisation både för att ta tillvara medlemmarnas och övriga äldres intressen i politiskt beslutsfattande och för att skapa gemenskap och motverka ensamhet.

Organisationsutredningens utgångspunkt är att PRO även i framtiden ska vara Sveriges största, viktigaste och bästa mötesplats för gemenskap och förändring av äldres livsvillkor. Organisationsutredningens första del, som redan varit ute på remiss, fokuserade på strukturer, demokratiskt inflytande och byggande av en bra och stark organisation som står redo att möta framtidens utmaningar. I det här andra remissunderlaget flyttas fokus till medlemskapet. Vad är viktigt för att enskilda människor ska välja att bli medlemmar och vilja stanna kvar i PRO?

Flera samhälleliga och individuella förändringar gör att det finns skäl att fundera på om synen på medlemskap i en förening också förändras och i så fall på vilka sätt. PRO behöver anpassa sin organisation för att locka dagens och morgondagens pensionärer till organisationen. De faktorer som framför allt ska belysas i organisationsutredningens andra del tar enligt direktiven utgångspunkt i demografiska förändringar, förändringar i personliga preferenser och den digitala utvecklingen. Utifrån dessa förändringar har utredningen som mål att komma med förslag som ger PRO bättre förutsättningar att bli en folkrörelse där nästa generations pensionärer gärna vill vara delaktiga.

Utredningen ser det minskande medlemsantalet som ett av folkrörelsen PRO:s största utmaningar. Vi tror att det personliga mötet bidrar till att minska ensamhet och skapa en större gemenskap mellan människor, samtidigt som en stark folkrörelse är en viktig kraft i organisationens påverkansarbete för bättre villkor för pensionärer. Vi tror också på folkrörelsens idé att det är medlemmarna själva som tillsammans beslutar och genomför den verksamhet de är intresserade av. Utredningen uppmanar därför PRO Riksorganisation distrikt och föreningar att arbeta för att vända den negativa medlemstrenden.

Direktiven steg 2

”PRO rekryterar ca 30 000 nya medlemmar varje år. Det är dock fler som väljer att lämna organisationen varje år. Allt för många av dessa avslutar sitt medlemskap redan efter ett par år. Detta har lett till att PRO under de senaste åren har haft en negativ medlemsutveckling. Undersökningar som PRO har genomfört tillsammans med Kantar-Sifo visar att:

- *medlemmar avslutar medlemskapet för att de inte känner sig välkomna i föreningsverksamheten,*
- *föreningarnas aktiviteter motsvarar inte förväntningarna hos nyblivna pensionärer,*
- *nyblivna pensionärer upplever inte att deras kompetens och erfarenhet tas tillvara i PRO.*

I dagsläget är det ingenting som tyder på att den negativa medlemstrenden kommer att vända utan kraftfulla åtgärder för att utveckla medlemskapet.

Utredningen ska söka svar på nedanstående frågeområden., Utredningen ska sedan utifrån svaren föreslå åtgärder för att medlemskapet i PRO ska vara attraktivt för fler pensionärer. Utredningen kan i detta sammanhang föreslå nya former för medlemskapet i PRO.

Frågeområden:

- 1. Vilka behov och förväntningar har kommande pensionärgenerationerna på livet som pensionär?*
- 2. Finns det skilda behov och förväntningar hos olika åldersgrupper? Hur kan PRO möta dessa skilda behov och förväntningar?*
- 3. Hur kan PRO utveckla och använda digitala lösningar för att stärka relationen till medlemmarna och göra medlemskapet mer attraktivt?*
- 4. På vilket sätt kan PRO Riks stödja distrikt- och föreningsverksamhet för att göra medlemskapet attraktivt?*
- 5. Hur kan PRO Riks bidra till att goda exempel på framgångsrika föreningar sprids?"*

Bakgrund

Utredningens bakgrundsbeskrivning har växt fram både av erfarenheter från PRO:s nuvarande verksamhet och genom att utredningen tagit del av resultat av forskning om framtiden, äldreforskning samt forskning kring organisationer. Detta har bland annat skett med hjälp av Ersta Sköndal högskola och Reformklubben (ett konsultföretag främst inriktat till stöd för ideella organisationer).

Demografiska förändringar

Åldersstrukturen i Sverige förändras. Vi lever allt längre vilket medför att andelen pensionärer ökar men också att det finns flera generationer äldre. Tendensen med ökad spridning av pensionsåldern förstärks dessutom av den flexibla pensionsålder där den enskilde har rätt att gå i pension både innan och efter den tidigare pensionsgränsen vid 65 års ålder.

Interna undersökningar visar att PRO redan idag kan prata om minst tre generationers pensionärer och i takt med att förväntad livslängd ökar är det rimligt att anta att ålderskillnaderna mellan pensionärer ökar ytterligare. Vidare visar undersökningar att de olika generationerna önskar delvis skilda verksamheter. Bland PRO:s yngre medlemmar efterfrågas mer aktiviteter med inriktning mot hälso- och friskvård samt resor. Många vill också lära sig nya saker. De äldsta medlemmarna vill se mer gemensamhetsaktiviteter med möjlighet att umgås och få underhållning. Samma interna undersökningar visar också att såväl de yngre pensionärerna, 65 till 70 år, som de äldre från 80 år och uppåt i betydligt större utsträckning än de mellan 70 och 80 år anser att det saknas verksamhet för dem i

dagens PRO. Det syns även i statistiken för personer som väljer att lämna PRO då de till en mycket stor andel befinner sig i de yngre eller äldre åldersklasserna. Alla tre generationer pensionärer är intresserade av PRO:s intressepolitik.

Ytterligare en demografisk faktor som spelar roll för verksamheten är hur och var vi bor. Många orter på landsbygden har allt färre invånare även om andelen äldre ökar då det i första hand är de yngre som flyttar ut. Samtidigt finns det i städerna stadsdelar där allt färre äldre bor medan andra stadsdelar får ett stadigt tillskott av nya pensionärer. En konsekvens av förändringen blir att en del PRO-föreningar har svårt att få tillräckligt många medlemmar för att upprätthålla en fungerande och utvecklande verksamhet, medan föreningar i andra områden kan få svårigheter att erbjuda alla som vill att få plats i verksamheten. Det blir extra tydligt på orter där det är problem att få tillgång till verksamhetslokaler. Båda tendenserna skapar svårigheter att erbjuda alla pensionärer som önskar möjlighet att vara med i PRO-föreningens verksamhet. Utredningen ser också en tydlig tendens att på orter där föreningar lägger ner eller slås samman minskar medlemsantalet för att avståndet till verksamheten upplevs som för långt. Därmed minskar även möjligheterna att träffa gamla vänner på PRO-mötena.

Flera av de yngre pensionärerna har en längre utbildning än de tidigare generationerna. Det ger nya förutsättningar för hur verksamheten i våra föreningar kan bedrivas.

Personliga preferenser/möjligheter

De personer som går i pension idag, och i ännu större utsträckning nästa generation pensionärer, har växt upp i ett samhälle som präglats mer av individualism än kollektiva lösningar. Detta påverkar organisationer som PRO på flera sätt.

- a) Föreningsvanan bland nya medlemmar är ofta lägre vilket gör det svårare att hitta personer som är intresserade av att ta förtroendeuppdrag.
- b) Potentiella medlemmar är mindre intresserade av att "köpa" hela konceptet utan vill endast delta i verksamhet och aktiviteter de är intresserade av. Det får till följd att en organisation som vill locka till sig många medlemmar också behöver ha en stor bredd på de aktiviteter som erbjuds medlemmarna.
- c) Dagens och framtidens pensionärer är mindre intresserade av att först gå med i en förening och sedan börja delta i den erbjudna verksamheten. Istället säger forskning från bland annat Ersta Sköndal högskola att tendensen är tydlig att personerna först vill delta i/prova verksamheten för att sedan bli medlemmar under förutsättning att man är nöjd med vad som erbjuds.

Pensionärer är en heterogen grupp och liksom i samhället i övrigt råder det stora skillnader i ekonomiska förutsättningar. Många pensionärer har en god ekonomi och både vill och kan delta i verksamhet som pensionärer med sämre ekonomiska förutsättningar saknar möjlighet till. Denna realitet ställer vissa frågor på sin spets. Om målet är att genomföra verksamhet alla medlemmar alltid kan delta i, riskerar PRO att många potentiella medlemmar väljer andra vägar att förverkliga sina drömmar istället för att göra det via PRO. Om organisationen å andra sidan väljer att ha en stor bredd på verksamheten där det accepteras att viss verksamhet inte är möjlig för alla att delta i, riskerar det att skapa ett PRO som stänger ute pensionärer med mindre ekonomiska marginaler. Utredningen förordar att PRO

framöver väljer att försöka attrahera många medlemmar genom att erbjuda en verksamhet med stor bredd i sitt utbud.

Digitaliseringen

De yngre pensionärerna kommer i allt större utsträckning ha levt i den digitaliserade världen. För den här gruppen är det fullständigt naturligt att använda sig av digital teknik i kommunikationen, att använda bank-id, betala resor och annat över internet, att kommunicera med barn och vänner över hela världen via IT och sammanträda via nätet på jobbet. Det kommer att vara viktigt för dem att fortsätta använda den digitala världens möjligheter även som pensionärer. Med utbyggt 5G-nät kommer digitaliseringen att öka med bland annat fler digitala mötesformer, enklare sätt att kommunicera, utvecklade digitala utbildningsplattformar med mera. Allt detta kommer många av PRO:s framtida medlemmar inte bara vara bekväma med utan också förvänta sig kunna använda i sitt föreningsengagemang. PRO behöver med andra ord bygga upp både bättre digital kompetens och lätt tillgänglig digital infrastruktur för att kunna möta medlemmarnas önskemål.

Samtidigt kommer det under överskådlig tid finnas ett digitalt utanförskap bland nuvarande och framtida medlemmar som inte i särskilt stor utsträckning tagit del av digitaliseringen. Att ensidigt bygga en struktur som kräver kunskap om digitala processer hos den enskilde individen riskerar därför att skapa ett utanförskap också i PRO, där ett antal medlemmar/potentiella medlemmar hamnar utanför. Samtidigt som vi bejakar den digitala utvecklingen behövs insatser för att fler medlemmar ska gå till ett digitalt innanförskap. PRO har självklart ett ansvar för att alla medlemmar ska kunna ta del av vår information även utan digital kunskap och verktyg.

Slutsatser

Flera faktorer bidrar till att gruppen pensionärer blir allt mer heterogen. En ökad ålderskillnad bland pensionärer, skillnader i utbildning, stora inkomstskillnader, ett mer individualistiskt synsätt än tidigare, stora skillnader i intressen och prioriteringar samt olika tillgång till digitala verktyg är några av dessa faktorer. Redan de undersökningar PRO gör bland medlemmar idag visar på stora skillnader i vilken verksamhet som önskas. Kortfattat kan det uttryckas som att medlemmarna totalt sett vill "ha mer av allt". Äldreforskningen visar att diversifieringen av människors önskemål kommer att öka ytterligare framöver.

Förslag

Verksamhet

Varje dag året runt genomförs fantastisk verksamhet i PRO:s föreningar. Det finns gott om exempel där enskilda föreningar lanserar ny, spännande och populär verksamhet. De goda exemplen måste PRO bli bättre på att sprida inom organisationen så att föreningarna kan inspireras av varandra. Organisationsutredningen föreslår att det skapas en digital idébank där goda verksamhetsidéer sprids. Utredningen föreslår också att det med jämna mellanrum genomförs verksamhetskonferenser inom ramen för studieregionerna, där goda exempel på verksamhet som genomförs i skilda delar av landet presenteras.

Ingen enskild PRO-förening har resurser att erbjuda medlemmarna alla verksamheter som kan tänkas efterfrågas. Tillsammans är vi dock starkare och genom att öppna verksamheten så att medlemmar i PRO har möjlighet att delta i samtliga föreningars verksamhet ökar antalet aktiviteter varje enskild medlem kan delta i. Möjligheten att delta i PRO-verksamhet i en förening man inte är medlem i finns redan på flera håll i landet och fungerar bra. Organisationsutredningen anser därför att medlemskapet i en PRO-förening ska medföra att medlemmen har rätt att delta också i andra föreningars verksamhet. Utredningen inser att det i ett fåtal fall kan innebära svårigheter, dels genom att vissa arrangemang blir fulltecknade, dels att det kan uppfattas orättvist om någon som inte är medlem i föreningen får ta del av verksamhet andra betalar med sin medlemsavgift. Därför kan det vara nödvändigt att deltagandet villkoras så att medlemmar har förtur till den egna föreningens arrangemang och att en något högre avgift i vissa fall kan tas ut för den som deltar i en annan förenings verksamhet. Organisationsutredningen tror att det kan finnas ett värde i att tillhöra en riksorganisation med intressanta verksamheter över hela Sverige. Det betyder att PRO:are på resa i landet kan hitta aktiviteter och nya vänner vart de än kommer. Medlem som önskar kan förstås som idag vara medlem i flera föreningar och därmed även ta del i föreningens demokratiska processer.

Utredningen vill därutöver trycka på möjligheten att öppna verksamheten för dem som ännu inte är medlemmar. Som framgick i bakgrundsdiskussionen ovan säger forskningen att människor i ökande utsträckning vill testa innan de väljer att bli medlemmar. PRO behöver därför i större utsträckning än idag vara öppen för personer som vill prova på våra aktiviteter. Utredningen tycker att ett riktmärke kan vara att en person bör kunna pröva på verksamheten tre gånger innan hen behöver bli medlem för att fortsätta delta. Tre gånger är ett vanligt antal i andra organisationer som då också avtalat fram med försäkringsbolaget att deltagarolycksfallsförsäkringen gäller personer som provar verksamheten maximalt tre gånger.

Att pensionärer är en heterogen grupp innebär att många pensionärer har specifika intressen som kan vara svåra att tillgodose i de traditionellt geografiskt uppdelade föreningarna. Intresset kanske inte delas av tillräckligt många för att få till en bra verksamhet. Redan idag finns ett antal intresseföreningar vilka samlar medlemmar med gemensamma intressen oberoende av var de bor. Det gäller bland annat PRO Kultur som finns på flera orter i landet. Statistik visar att medlemmarna i intresseföreningar oftare är nöjda med verksamheten, att de tenderar att stanna kvar i PRO, och att de ofta väljer att utöver medlemskapet i intresseföreningen också bli medlem i en geografisk förening. Organisationsutredningen tror att intresseföreningar kan spela en ännu större roll i framtiden, och vill uppmuntra PRO:s distrikt och föreningar med stöd av riksorganisationen att arbeta för att många fler intresseföreningar bildas inom olika intresseområden. Det kan vara inom områden som husvagnar, klimat, viltvård, folkhälsa, hembygdsarkeologi eller sport för att välja några exempel.

Den digitala tekniken innebär, för dem som använder den, att geografiska avstånd lättare kan överbryggas. För alla är inte det fysiska mötet avgörande, istället vill ett antal människor ha kontakt med personer som har liknande intressen oavsett var i landet de råkar bo. Organisationsutredningen ser det därför som ett naturligt steg att intresseföreningar också kan vara virtuella och ha stora delar eller all sin verksamhet i digitala kanaler. För att öppna för en sådan föreningsstruktur måste klargöras hur de demokratiska processerna och mötena

genomförs när medlemmarna inte träffas fysiskt. Det måste också finnas en infrastruktur uppbyggd så att det enkelt går att starta och upprätthålla virtuella föreningar i PRO:s namn.

En särskild form av intresseföreningar skulle kunna vara etnokulturella PRO-föreningar. PRO består idag till stor del av etniska svenskar och organisationen har mycket svårt att få med personer med annan härkomst i verksamheten. I bland annat Södertälje har PRO tillsammans med ABF under flera år aktivt samarbetat med skilda etnokulturella föreningar. Det har gett resultat och även om föreningarna i sig är etnokulturella och förhållandevis små har ett ökat samröre och en ökad integration skett gradvis, inte minst genom ökade kontakter mellan olika PRO-föreningar. Organisationsutredningen tycker det är viktigt att PRO blir en plats dit alla pensionärer kan söka sig oavsett ursprung och föreslår att PRO gör en riktad insats för att skapa fler etnokulturella PRO-föreningar runt om i Sverige samt utarbetar fastare samarbetsformer med befintliga etnokulturella föreningar.

Samtidigt som utredningen betonar vikten av att det startas fler nya föreningar inom PRO för att kunna erbjuda en tillräckligt bred verksamhet för dagens och morgondagens pensionärer, finns en verklighet där antalet aktiva föreningar minskar. Ibland beror det på områdets demografi att medlemsantalet blir för litet, men oftare beror det på att föreningen inte lyckas välja en styrelse som är beredd att driva verksamheten vidare.

Organisationsutredningen ser en risk i att för mycket formalia skrämmar bort medlemmar från förtroendeuppdrag, i synnerhet som yngre pensionärer är mindre föreningsvana. Utredningen vill därför på samma sätt som i organisationsutredningens förslag i steg 1 angående samorganisationer och distrikt att stadgarna förändras så att det blir enklare och mindre byråkratiskt att bedriva PRO-verksamhet. Utredningen föreslår därmed att det även på föreningsnivå formellt ska räcka med ett protokollfört medlemsmöte per år där ekonomi och verksamhet behandlas såväl för föregående som innevarande år. Om en förening vill ha fler protokollförda möten ska det självklart inte möta hinder.

Utredningen ser inte heller ett behov av att stadgarna fastställer vilka uppdrag som ska finnas i en styrelse, utan menar att i stadgarna ska beskrivas vilket ansvar styrelsen som helhet har, hur många ledamöter som krävs samt att årsmötet sedan kan välja en styrelse som själv beslutar hur den ska konstituera sig för att leva upp till de stadgemässiga kraven. Även om utredningen inte föreslår att valberedning ska vara obligatorisk är det önskvärt att årsmötet väljer en sådan. Däremot ska det även i framtiden vara stadgekrav att årsmötet väljer revisorer och att föreningen (oftast styrelsen) utser firmatecknare.

Denna typ av stadgeförändringar ställer nya krav på den utbildning PRO erbjuder sina förtroendevalda. Det gäller mindre att drilla enskilda styrelsefunktionärer än utbilda hela styrelser i hur man skapar fungerande team av de valda ledamöterna. Här har PRO:s riksorganisation en viktig uppgift i att ge PRO:s folkhögskola förutsättningar att ta fram underlag för ett modernt ledarutvecklingsprogram som tar hänsyn till äldres styrkor och svagheter vad gäller inläring och ledarskap. På samma sätt bör PRO-föreningarnas styrelseutbildning i ABF-regi omstöpas.

Förutom att stötta föreningarna med bra utbildningar menar utredningen också att det är viktigt att ge så mycket administrativt stöd som möjligt. Det kan ske genom att riksorganisationen utarbetar digitala mallar för protokoll, bokslut, verksamhetsberättelser, inbjudningar, marknadsföring, bokföring med mera.

Utredningen har utgått från föreningarnas situation i sina diskussioner om slopat krav på att välja särskilda poster till styrelseuppdrag, men är intresserade av att veta hur distrikt och föreningar ser på att göra liknande stadgeändringar för samorganisationer och distrikt. När det gäller riksorganisationens styrelse anser utredningen däremot att kongressen särskilt ska utse organisationens ordförande då denne blir talesperson för hela organisationen.

Förslag verksamhet

1. PRO startar en digital idébank och genomför regionala konferenser för att sprida goda exempel på bra föreningsverksamhet. Det ska även vara en viktig del i all utbildning av förtroendevalda.
2. Grundprincipen ska vara att alla medlemmar i PRO ska vara välkomna till alla PRO-föreningars verksamhet.
3. PRO utarbetar riktlinjer för hur organisationen kan öppna verksamheten så att personer som ännu inte är medlemmar naturligt kan prova på verksamheten, och att dessa då omfattas av PRO:s försäkringsskydd.
4. Intresseföreningar är ett sätt att föra samman personer med liknande intressen för att kunna erbjuda verksamhet som upplevs som intressant. Att starta nya intresseföreningar är en uppgift för samorganisationer, distrikt och intresserade medlemmar. Sådana initiativ ska stöttas av riksorganisationen.
5. Den förening som så önskar ska kunna bedriva sin verksamhet helt digitalt. Organisationsutredningen föreslår därför en översyn av stadgar och andra styrdokument för att undanröja eventuella hinder för virtuella föreningar.
6. Organisationsutredningen ser med oro på PRO:s svårigheter att attrahera medlemmar med utländsk bakgrund. Utredningen föreslår därför att riksorganisationen utarbetar verktyg, manualer och andra hjälpmedel samt att distrikten får i uppdrag att stötta bildandet av och verksamhetsutveckling i etnokulturella PRO-föreningar.
7. I syfte att underlätta för föreningar att bedriva verksamhet föreslås att stadgarna ändras så att endast ett protokollfört medlemsmöte per år krävs, årsmötet. På det mötet ska val av styrelse genomföras, ansvarsprövning för föregående års verksamhet ske, samt verksamhetsplan/budget och medlemsavgift fastställas för kommande år. Organisationsutredningen föreslår vidare att det i stadgarna ska fastslås att alla föreningar ska ha en styrelse om minst tre ledamöter samt vilka uppgifter styrelsen har att hantera. Däremot bör det vara upp till styrelsen själv hur den ska konstituera sig. Nuvarande stadgars krav på vilka poster som ska finnas i en styrelse bör strykas. Dock ska det regleras att årsmötet väljer revisorer och att föreningen måste välja firmatecknare.
8. PRO:s folkhögskola bör få i uppdrag att ta fram underlag för ett modernt ledarutvecklingsprogram i syfte att stötta PRO:s styrelser, samt tillsammans med ABF se till att samma förnyelse sker i styrelsecirklarna.
9. Riksorganisationen ska utarbeta digitala mallar och ta fram andra hjälpmedel för att underlätta föreningarnas administrativa arbete.

Medlemskapet och dess värde

För flertalet medlemmar är den lokala verksamheten avgörande ifall man väljer att bli och fortsätta vara medlem. I föreningar som bedriver intressant verksamhet kommer medlemmen gärna att stanna kvar. Det kan inte nog understrykas hur viktigt det är att PRO

har en organisation och en struktur som möjliggör en livaktig föreningsverksamhet. Organisationsutredningens steg 1 och även denna del bygger på insikten att föreningen också framöver kommer att vara grunden för PRO:s verksamhet och medlemmens upplevda nöjdhet med organisationen.

Det innebär inte att föreningarnas verksamhet är den enda faktorn som avgör om personer vill gå med och fortsätta vara medlemmar i PRO. Medlemskapet har också andra delar som är viktiga när en medlem avgör om PRO är en organisation värd att vara medlem i. Vi vet att många, även utanför PRO, uppskattar det intressepolitiska arbete som genomförs inom organisationens alla nivåer. Vi vet också att medlemstidningen är uppskattad, att många medlemmar nyttjar rabatterna på PRO Mervärde, tecknar PRO Försäkringar och gärna deltar på PRO Medlemresor för att nämna några exempel på medlemskapets värde utan direkt anknytning till lokalföreningen.

Som diskuterades i bakgrundskapitlet verkar det troligt att morgondagens pensionärer i än större utsträckning vill veta vad hen har att tjäna på att bli medlem. Där kommer en bra och bred lokal verksamhet att spela in i valet att gå med eller inte, men det kommer också andra faktorer att göra. Organisationsutredningen menar att PRO i framtiden måste kunna erbjuda medlemmar och potentiella medlemmar förmåner som är bättre än de som finns idag. Förutom rabatter på varor och tjänster tror utredningen att det behöver erbjudas några riktigt guldkantade förmåner för att locka framtidens pensionärer. Sådana förmåner kan med fördel skapas tillsammans med andra organisationer. Ett exempel skulle kunna vara att tillsammans med Sveriges konsumenter utveckla en konsumentrådgivningstjänst där PRO:s medlemmar direkt kan få kontakt med konsumentrådgivare när de står i begrepp att eventuellt köpa en vara eller tjänst. Andra områden där utredningen gärna ser bra förmåner är försäkringar, juridisk och ekonomisk rådgivning, resor, friskvård och digital utrustning såsom läsplattor, smartphones och datorer.

Många pensionärer kan tänka sig att vara med i PRO för att stötta organisationens intressepolitiska arbete utan att ta direkt del av den lokala verksamheten. Också för den gruppen är det viktigt att känna att deras medlemskap har betydelse för PRO. Ett sätt att öka värdet för gruppen som vill stötta PRO utan att själva aktivt delta i verksamheten är att bättre kommunicera vad som händer på det intressepolitiska området.

Organisationsutredningen föreslår därför att PRO initierar arbetet med att ta fram fler former av nyhetsbrev där medlemmar kan välja inom vilka ämnesområden de önskar få information. Den nya tekniken gör det också möjligt att i större utsträckning än idag låta medlemmarna vara med och göra sin stämman hörd i olika frågor, bland annat i form av enkäter. Såväl riktade nyhetsbrev som enkäter ökar medlemmarnas engagemang och stärker samhörigheten också med de medlemmar som själva inte deltar i den lokala föreningsverksamheten.

Organisationsutredningen har ingående diskuterat möjligheten att öppna organisationen även för personer som inte uppbär någon form av pension, så att de kan bli medlemmar. Frågan är komplex och komplexiteten ökar med förändringar i pensionsåldern. Under utredningens diskussioner har framkommit både argument som talar för en stadgeförändring liksom argument mot en sådan förändring.

- För att öppna PRO för alla talar att det redan idag är möjligt för sammanboende som själva inte uppbär pension att bli medlem och att det är värdefullt att många ställer sig bakom PRO:s värderingar och stadgar.
- Mot detta talar att PRO är väl känd som en organisation för och av pensionärer och att det finns en styrka och ett egenvärde i att vara det när beslut fattas, inte minst i det intressepolitiska arbetet.

Organisationsutredningen vill gärna få in synpunkter på hur ni som svarar på remissen ser på möjligheten att låta personer som inte är pensionärer bli fullvärdiga medlemmar i PRO. Även om ni inte vill att PRO ska vara öppen för alla att bli fullvärdiga medlemmar, vill utredningen också veta hur ni ser på förslaget att inrätta ett *stödmedlemskap* i PRO för personer som inte uppbär pension.

Stödmedlemskapet ska, i organisationsutredningen förslag, inte påverka PRO:s demokratiska uppbyggnad vilket medför att stödmedlemmar inte har rösträtt, inte kan väljas till förtroendeuppdrag och heller inte påverkar ombudsfordelningen till kongressen. Utredningen föreslår att stödmedlem ska få medlemstidning och tillgång till de digitala nyhetsbrev som föreslås på annan plats i utredningen. Avgiften för stödmedlem bör enligt utredningen motsvara snittkostnaden för ett fullvärdigt medlemskap och regleras årligen av riksorganisationen. När stödmedlemmen blir pensionär upphör stödmedlemskapet och denne blir istället en fullvärdig medlem i vald förening.

De ekonomiska förutsättningarna för dagens pensionärer skiljer sig markant åt och även om PRO lyckas få gehör för att pensionerna förbättras, så kommer skillnader att kvarstå. För många pensionärer är medlemsavgiften en märkbar utgift, inte minst eftersom den kommer en gång per år. PRO har länge diskuterat att ha månadsvis dragning av medlemsavgift på autogiro men det har ännu inte genomförts. Organisationsutredningen menar att det är viktigt att hitta en lösning på hur medlemmar i framtiden ska kunna få dela upp inbetalningen av medlemsavgifter för att därigenom sänka de ekonomiska hindren att vara medlem.

Idag har medlemmar hela året på sig att betala medlemsavgiften. Det systemet ställer till flera problem, dels då varken föreningar, distrikt eller riksorganisation under året har riktig kunskap om antalet medlemmar eller hur mycket medlemsavgifter som kommer in, dels för att det är möjligt för personer att delta i verksamheten under ett helt år utan att bidra ekonomiskt. Organisationsutredningen föreslår därför att tidsgränsen kortas så att medlem har tre månader på sig att betala från det att första inbetalningskortet har sänts ut.

Förslag och fråga om medlemskapet och dess värde

10. Riksorganisationen bör arbeta fram bättre medlemsförmåner utformade specifikt för medlemmar i PRO där några är verkliga guldkorn.
11. PRO ska nyttja den digitala tekniken för bättre kommunikation, inte minst med medlemmar som inte deltar i den lokala verksamheten. Det bör tas fram nyhetsbrev inom skilda områden som medlemmar kan prenumerera på efter intresse, och digitala enkäter och debattforum bör skapas för att snabbare och oftare få en bild av vad medlemmarna tycker i skilda frågor.
12. Anser ni att PRO ska släppa pensionärskravet för fullvärdigt medlemskap?

13. Ska det ska finnas ett stödmedlemskap för personer som inte är pensionärer och vill stötta PRO utan att ta del i de demokratiska processerna eller verksamheten?
14. Ett system inrättas så att medlemmar enkelt kan dela upp inbetalningen av medlemsavgiften över året.
15. Medlem som inte betalar medlemsavgift inom tre månader från att första inbetalningskortet skickats utesluts som medlem.

Samarbeten

Flera forskare bedömer att framtidens pensionärer ställer större kvalitetskrav på den verksamhet de engagerar sig i. PRO möter redan idag en allt större konkurrens om äldres tid och engagemang. Man jobbar längre, reser mer och fyller ut sin tid med en mängd aktiviteter. Konkurrens kommer också från andra organisationer (såväl ideella som företag) vilka på allt fler orter erbjuder speciella aktiviteter till pensionärer. Allt fler kommuner erbjuder gemensamhetsskapande aktiviteter liknande de PRO erbjuder. Det är bra att många vill bryta äldres ensamhet, men kan innebära svårigheter där det inte finns ett samarbete mellan kommunen och PRO. Särskilt illa blir det där kommunen samtidigt skär ner på kommunala bidrag till pensionärsorganisationer.

Organisationsutredningen anser att det inte är meningsfullt att försöka stoppa den utvecklingen. För att möta konkurrensen och öka kvaliteten både inom gemensamhetskapande aktiviteter och inom det intressepolitiska området förordar utredningen ett ökat samarbete med andra organisationer. Det gäller såväl med andra pensionärsorganisationer som organisationer med mer specialinriktade intressen, exempelvis naturskyddsföreningen och fackföreningsrörelsen. Redan idag förekommer sådana samarbeten bland annat med Korpen när det gäller hälsa och friskvård, och i utredningen har vi nämnt förslag att samarbeta med Sveriges konsumenter om konsumentrådgivning och med etnokulturella föreningar. En annan möjlig samarbetspartner är funktionsrättsrörelsen där PRO:s kunskap och påverkansmöjligheter i frågor som rör bland annat pensioner, skatter och bostadstillägg kan vara ett stöd för dessa organisationer och deras medlemmar (som idag är en medlemsgrupp som är underrepresenterad i PRO) samtidigt som våra föreningar och medlemmar kan ta del av funktionsrättsorganisationernas specialkunskaper om sjukvård. Utredningen tror dock att ännu fler steg behöver tas och föreslår därför att en strategi utarbetas för att bättre hitta och initiera strategiska samarbeten som stärker verksamhetens kvalitet.

Ett särskilt behov finns enligt utredningen av att alla nivåer inom PRO ökar samarbetet med övriga pensionärsorganisationer. Här finns flera exempel på utvecklade samarbeten såväl lokalt som regionalt och centralt. Men det finns också exempel där samarbetet fungerar mindre bra. I många, men inte alla, frågor tycker pensionärsorganisationerna lika, samtidigt som vi alla möter samma externa konkurrens. Utredningen har därför fört en diskussion kring om det skulle stärka pensionärernas intressepolitik och medlemsverksamhet att i framtiden sträva mot en enda pensionärsorganisation eller eventuellt att bilda någon form av paraplyorganisation dit pensionärsorganisationerna kan ansluta sig. I slutänden har dock utredningen fastnat för att skillnaderna i vissa fall idag är för stora för att nu föreslå så långtgående förändringar. Däremot förordar utredningen ett utökat samarbete med övriga pensionärsorganisationer i syfte att stärka såväl förtroendet för varandra som genomslaget för viktiga intressepolitiska krav.

Utredningen menar att ett ökat samarbete ger större möjligheter att nyttja varandras experter i framtagandet av intressepolitiska underlag. Genom att dessutom bättre nyttja den breda kompetens som finns i organisationernas distrikt och bland många medlemmar finns möjlighet att ytterligare stärka PRO:s intressepolitiska arbete. Utredningen tror att vi skulle få ännu mer av expertkunskap med ökat samarbete såväl inom PRO som med andra pensionärsorganisationer i frågor där samhällsutvecklingen ställer alla pensionärsorganisationer inför stora utmaningar.

Förslag samarbeten

16. PRO utarbetar mål och strategi för att skapa fler strategiska samarbeten med organisationer i syfte att stärka kvaliteten i verksamhet och medlemserbjudanden.
17. PRO tar initiativ till att tillsammans med övriga pensionärsorganisationer finna vägar för starkare samarbete i syfte att öka kvaliteten i intressepolitiska underlag och omvärldsbevakning.

Avslutande ord

Organisationsutredningen har i detta andra steg kommit med 17 förslag som alla har målet att göra medlemskapet mer attraktivt för dagens och morgondagens pensionärer. Det är förslag som utredningen tror bidrar till det målet, men säkerligen finns ännu fler stora och små förändringar väl värda att prova. Vilka förslag skulle ni vilja lägga till?

Organisationsutredningen har noterat att en stadgrupp tillsatts som lämnar förslag till reviderade stadgar till kongressen för att möjliggöra att organisationsutredningens förslag kan verkställas.